

MEMO

VERTROUWELIJK

Aan : Gemeente Tubbergen
Van : Damsté advocaten – Team Bestuursrecht
Datum : 1 november 2023
Referentie : 20231720
Betreft : Tubbergen/asielzoekerscentrum Albergen – Integriteitsonderzoek

Inleiding

Op 8 oktober 2023 heeft de heer H. Velthof de gemeente Tubbergen verzocht om een onafhankelijk integriteitsonderzoek naar het handelen van het college van burgemeester en wethouders (hierna: ‘het college’) en de gemeenteraad in te stellen. Ook wil hij graag gehoord worden door een onafhankelijke klachtencommissie die op geen enkele wijze gelieerd is aan de gemeente Tubbergen. Daarnaast heeft de heer Velthof bij e-mail van 13 september 2023 de integriteit van de raadsgriffier ter discussie gesteld. Op 23 oktober 2023 heeft de gemeente de heer Velthof meegedeeld dat zijn klacht wordt behandeld als een verzoek om een integriteitsonderzoek.

De gemeente heeft ons gevraagd (rekening houdende met de context) te beoordelen hoe om te gaan met het integriteitsverzoek van de heer Velthof. Die beoordeling volgt hieronder. In deze memo gaan wij niet in op de klacht over de integriteit van de raadsgriffier. Als dit wel gewenst is, horen wij dit graag.

Wettelijk kader

Op grond van art. 170 lid 2 Gemeentewet heeft de burgemeester de taak om de bestuurlijke integriteit van de gemeente te bevorderen.¹ Dit artikellid kent de burgemeester geen specifieke bevoegdheden toe, maar belast de burgemeester (slechts) met een taak. De Gemeentewet noch een andere regeling geven weer op welke wijze de burgemeester zijn rol moet invullen. Gemeenten werken daarom met een ‘stappenplan’ of ‘protocol’, dat weergeeft hoe te handelen bij een vermoeden van integriteitsschendingen.

Als de bestuurlijke integriteit van de gemeente in het geding is, kan de burgemeester de hulp inroepen van de commissaris van de Koning. Op grond art. 182 lid 1 onder c Provinciewet is de commissaris van de Koning immers belast met het adviseren en bemiddelen bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen in een gemeente en wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is. Hiermee is een wettelijk basis in het leven geroepen voor de, in de praktijk al wel door hem vervulde, maar voorheen van de goede wil van de gemeenten afhankelijke rol van de commissaris van de Koning in geval van wezenlijke problemen in gemeenten. Uit de memorie van toelichting volgt in dit verband dat eerst moet worden uitgegaan van het zelfreinigend vermogen en de autonomie van gemeenten, maar dat als het zelfreinigend vermogen onvoldoende zijn werk doet,

¹ Deze zorgplicht is in 2016 aan de Gemeentewet toegevoegd (*Kamerstukken II 2012/13, 33 691, nr. 3*).

het in het belang van het openbaar bestuur is dat met hulp van de commissaris van de Koning oplossingen worden gevonden.²

Het Protocol

Zoals uiteengezet, heeft de burgemeester de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van de gemeente te bevorderen. De gemeente Tubbergen heeft hiervoor een protocol vastgesteld: '*Protocol meldingen van (vermoedelijke) integriteitsschendingen door politieke ambtsdragers van de gemeente Tubbergen 2023*' (hierna: 'het Protocol').³ In het Protocol is vastgelegd hoe de burgemeester ermee moet omgaan als iemand melding maakt van een (vermoeden van) schending van bestuurlijke integriteit door de burgemeester, een raadslid of een wethouder. Meldingen worden alleen door de burgemeester in behandeling genomen als het gaat om een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden, gebaseerd op eigen kennis of eigen waarneming. Als de melding hier niet aan voldoet, dan besluit de burgemeester om de melding niet-ontvankelijk te verklaren (Hoofdstuk 3 onder E van het Protocol).

In het geval een melding van integriteitsschending ziet op de burgemeester, dan dient de melding te worden behandeld door de commissaris van de Koning in Overijssel (Hoofdstuk 3 onder K Protocol).

Beoordeling

Nu de Gemeentewet noch een andere regeling weergeeft hoe de burgemeester zijn rol moet invullen, kan de burgemeester van Tubbergen de integriteitsmelding van de heer Velthof op verschillende manieren behandelen. Die opties bespreken wij hieronder.

Optie 1

De heer Velthof verzoekt een integriteitsonderzoek naar het gehele college en de gehele gemeenteraad in te stellen. Onduidelijk is tegen welk raadslid en/of welke wethouder de integriteitsmelding specifiek is ingediend. Naar onze mening vergt het Protocol die specificatie van de betreffende ambtsdragers wel. De definitie van 'integriteitsschending' is immers '*een gedraging van een raadslid of van een wethouder, die in strijd is met het handelen als goed volksvertegenwoordiger of goed bestuurder*' (Hoofdstuk 3 onder A van het Protocol).

Het verzoek van Velthof ziet niet op individuele raadsleden en/of wethouders, zodat wij het verdedigbaar achten de integriteitsmelding niet-ontvankelijk te verklaren. Als de burgemeester zich 'burgervriendelijker' wil opstellen, kan hij de heer Velthof eerst vragen zijn melding te concretiseren. Als de burgemeester voor optie 1 kiest, adviseren wij de burgemeester om dit ook te doen.

Daarnaast heeft de heer Velthof zijn verzoek enkel gebaseerd op de volgende vermoedens: '*een veelheid aan leugens, bedrog, misleiding en niet naleven van de wet- en regelgeving door het college en de gemeenteraad*'. Nu de burgemeester een melding alleen in behandeling neemt als het gaat om een 'op redelijke gronden gebaseerd vermoeden', achten wij het verdedigbaar de integriteitsmelding (kennelijk) niet ontvankelijk te verklaren. De heer Velthof heeft zijn vermoeden

² Kamerstukken II 2012/13, 33 691, nr. 3, p. 11.

³ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR699816/1#d5493428e334>.

namelijk niet geconcretiseerd. Als de burgemeester zich 'burgervriendelijker' wil opstellen, kan hij de heer Velthof eerst vragen zijn melding te concretiseren. Ook bij de keuze voor optie 2 adviseren wij de burgemeester dit te doen.

Tevens volgt uit de definitie van 'integriteitschending' (Hoofdstuk 3 onder A van het Protocol) dat geen melding over de raadsgriffier kan worden gedaan; hij is immers geen raadslid of wethouder. De melding over de raadsgriffier zal de burgemeester daarom (kennelijk) niet-ontvankelijk moeten verklaren.

Optie 2

Een andere optie is om de integriteitsmelding van de heer Velthof aan de commissaris van de Koning voor te leggen. Deze optie volgt uit twee omstandigheden. Ten eerste ziet de integriteitsmelding van de heer Velthof strikt genomen ook op de burgemeester (als voorzitter van het college), zodat de melding strikt genomen dient te worden behandeld door de commissaris van de Koning (Hoofdstuk 3 onder K van het Protocol). Ten tweede benadrukt de heer Velthof dat zijn verzoek behandeld moet worden door iemand die niet gelieerd is aan de gemeente Tubbergen. Dat is de commissaris van de Koning niet. Een oplossing zou daarom zijn om de integriteitsmelding voor de leggen aan de commissaris van de Koning. Hij is immers niet gelieerd aan de gemeente.

Advies

Gelet op de aard en inhoud van het verzoek, adviseren wij de burgemeester om te kiezen voor optie 2. In de brief aan de heer Velthof waarin de gemeente de ontvangst van zijn verzoek bevestigt, schetst de burgemeester de spelregels van het Protocol en legt hij de heer Velthof voor dat zijn verzoek, gelet op de aard en inhoud, niet voor behandeling door de burgemeester in aanmerking komt en dat de burgemeester hem voorhoudt dat hij zijn verzoek ter behandeling aan de commissaris van de Koning heeft voorgelegd.

Conclusie en advies

Nu de Gemeentewet niet voorschrijft hoe de burgemeester een integriteitsmelding moet behandelen, kan de burgemeester op verschillende manieren met de integriteitsmelding van de heer Velthof omgaan.

De eerste optie is om de integriteitsmelding van Velthof kennelijk niet-ontvankelijk te verklaren (Hoofdstuk 3 onder E van het Protocol). Als de burgemeester zich 'burgervriendelijker' wil opstellen, kan hij de heer Velthof eerst vragen zijn melding te concretiseren.

De tweede optie is om de integriteitsmelding van de heer Velthof aan de commissaris van de Koning in Overijssel voor te leggen (art. 182 lid 1 onder c Provinciewet).

Wij adviseren de burgemeester voor de tweede optie te kiezen.

Uiteraard zijn wij bereid om de opties nader met de burgemeester te bespreken en de gemeente behulpzaam te zijn bij het opstellen van de brief aan de heer Velthof.

-EINDE-